



# Payoke

SLACHTOFFERHULP MENSENHANDEL



JAARVERSLAG 2017

# Voorwoord

---

2017 was voor Payoke een overgangsjaar, een jaar van kijken in het verleden en in de toekomst.

We vierden het 30-jarig bestaan van Payoke, feest dat toch wel een dubbel gevoel oproept. Enerzijds fier op de verwezenlijkingen en het dagelijks werk, anderzijds triest over het feit dat een organisatie als Payoke nog steeds noodzakelijk is in deze wereld van transitie. Of zoals Patsy het in haar speech verwoordde: 'Toen ik de organisatie startte beweerde ik dat enkele maanden wel zouden volstaan om de problemen op te lossen, dertig jaar later lijkt het wel alsof er steeds weer nieuwe opduiken.'

Met een panelgesprek en een historisch overzicht, gevolgd door een receptie opgeluisterd door een zangkoor, keken we terug naar de boeiende dertig jaar die inmiddels achter ons ligt. Hier is dan ook een woord van dank op zijn plaats, dank aan al de mensen die zich gedurende deze dertig jaar voor Payoke ingezet hebben. Meestal gebeurde deze ondersteuning belangeloos en in de luwte, dat maakte de inzet niet minder, het is dankzij deze mensen dat we in staat waren het werk verder te zetten.

Bovendien was 2017 voor Payoke een periode van structurele veranderingen: vermits onze directrice en 'leading lady' met pensioen zou gaan waren we wel verplicht om de hele organisatie te herbekijken. Er diende vooral in de toekomst gekeken te worden, Payoke moest klaar zijn voor de nieuwe uitdagingen die duidelijk op ons afkomen.

Patsy verlaat de organisatie echter niet, als dagelijks bestuurder zet zij haar werk verder. Zij was het die Payoke met haar tomeloze energie uit de grond stampte en vorm gaf. Vanaf nu zal ze verder mee de koers bepalen die Payoke volgen zal. In de Raad van Bestuur verwelkomen we bovendien ook enkele nieuwe jongere leden die de rol van dit orgaan moeten bestendigen.

Met onze nieuwe directeurs Klaus Vanhoutte en Ronald Jacobs denken we de juiste personen gevonden te hebben om deze moeilijke rol op te nemen. We kijken dan ook met veel vertrouwen naar de toekomst.

Rest mij nog de prettige taak van een bijzonder woord van dank te richten aan alle instanties die ons weer in staat stelden ons werk te doen: de stad Antwerpen, de Nationale Loterij, de Europese Commissie, het Federaal Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid, het Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie, Netwerk Hulpverlening Mensenhandel, de Europese Commissie DG HOME, de Universiteit Antwerpen Faculteit Economische Wetenschappen, Soroptimist International, CEIPA vzw, lokale en federale politiediensten, parketten, CAW Antwerpen,

sociale diensten, OCMW's, vzw Stromen, vzw De Hefboom, vzw Aqua, het Federaal Migratiecentrum...

Ook nog dank voor iedereen die het afgelopen jaar bijdroeg tot onze werking. We durven er dan ook op te hopen dat zij dit in de toekomst zullen blijven doen: alle partners, vrijwilligers, sponsors, studenten, de Raad van Bestuur, de Algemene Vergadering en *last but not least*, de teamleden voor de prachtige samenwerking die wij dit jaar weer mochten ervaren.

**Patsy Sörensen**

**Jan Broers**

*Dagelijks bestuur Payoke*

# Inhoud

---

<b>1. Opdracht van Payoke</b>	7
<b>2. Kernwaarden</b>	9
<b>3. Organigram</b>	11
<b>4. Personeel</b>	12
<b>5. Profielen</b>	13
<b>6. Vorming en sensibilisering</b>	17
<b>7. Juridisch administratief</b>	19
<b>8. Residentiële begeleiding</b>	27
<b>9. Het internationale werk</b>	30

# 1. Opdracht van Payoke

---

**Onze missie:**

'De opvang en begeleiding van alle slachtoffers van mensenhandel.'

**Onze visie:**

'Een wereld zonder slavernij waar eenieder het recht en de mogelijkheden heeft een menswaardig bestaan op te bouwen.'

**Onze doelstellingen:**

1. Slachtoffers re-integreren als volwaardige individuen in onze samenleving of in de samenleving van herkomst.
2. De verantwoordelijken (daders/criminele organisaties) nationaal en internationaal bestrijden, in samenwerking met slachtoffers, politie en Justitie.
3. De problematiek en de bronnen van mensenhandel in al haar verschijningsvormen kenbaar maken doorheen alle geledingen van onze samenleving, nationaal en internationaal.

**Het wettelijk kader:**

1. Wet van 10 augustus 2005 tot wijziging van diverse bepalingen met het oog op de versterking van de strijd tegen mensenhandel, mensensmokkel en tegen praktijken van huisjesmelkers.
2. Wet van 15 september 2006 met betrekking tot de strijd tegen de mensenhandel en de aflevering van verblijfstitels.
3. Omzendbrief van 26 september 2008 inzake de invoering van een multidisciplinaire samenwerking met betrekking tot de slachtoffers van mensenhandel en/of bepaalde zwaardere vormen van mensensmokkel.
4. Nationale actieplannen mensenhandel 2012-2014.
5. KB. van 18 april 2013 inzake de erkenning van de centra gespecialiseerd in de opvang en begeleiding van slachtoffers van mensenhandel en van bepaalde zwaardere vormen van mensensmokkel en inzake de erkenning om in rechte op te treden.

**Wat doen wij/Hoe en wat:**

1. Informatie verstrekken: de mensen die zich bij Payoke aanmelden, krijgen informatie omtrent de specifieke kenmerken, voorwaarden en stappen van de wettelijk vastgelegde bijstandsprocedure voor slachtoffers van mensenhandel in België.

2. Juridisch-administratieve begeleiding: de mensen worden ondersteund en geadviseerd i.v.m. juridische vragen. Payoke zet samen met de slachtoffers de nodige stappen bij politie, justitie en vreemdelingenzaken, opdat zij kunnen genieten van de bijzondere bijstandsprocedure voor slachtoffers van mensenhandel en de nodige verblijfsdocumenten verkrijgen.
3. Psychosociale begeleiding: deze gebeurt hetzij residentieel voor slachtoffers die in het opvanghuis verblijven, hetzij ambulante voor die slachtoffers die elders, op zelfstandige basis, wonen. Bij deze begeleiding krijgen de slachtoffers ondersteuning bij de verwerking van de trauma's opgelopen tijdens de periode van uitbuiting en ondersteuning bij het uittekenen van een realistisch toekomstproject (hetzij in België, hetzij in het land van herkomst). Er wordt samengewerkt aan verschillende aspecten (zoals woning, fysieke en mentale gezondheid, opleiding, werk, taal cursus, familie, sociaal netwerk) met het oog op een succesvolle integratie in de maatschappij.

Daarnaast doet Payoke ook aan sensibilisering naar het brede publiek en naar professionals toe, om de problematiek van mensenhandel kenbaar te maken. Dit doet Payoke via publicaties, actieve deelname aan nationale en internationale studiedagen, het geven van vorming aan onderwijsinstellingen en eerstelijnsdiensten.

Payoke is 24u op 24u, 7 dagen op 7 telefonisch bereikbaar opdat iedere aanmelding van een potentieel slachtoffer kan worden opgenomen en behandeld.

## 2. Kernwaarden

VRIJHEID DISCRETIE  
 RESPECT DIALOOG OPENHEID  
 BETROUWBAARHEID VEILIGHEID  
 DYNAMISCH EVENWICHT

**Veiligheid:** we willen onze cliënten een veilige context bieden, waarbinnen ze zich vrij kunnen uiten zonder bevreesd te moeten zijn voor de mogelijke consequenties. Deze waarde is van groot belang om een vertrouwensrelatie op te bouwen tussen cliënt en begeleider.

**Respect:** de uitgangshouding van wederzijds respect wordt bewust door onze medewerkers uitgedragen. Wie respect geeft, zal respect ontvangen. Wij willen de mensen die beroep op ons doen ten volle respecteren, ook in hun 'anders' zijn.

**Vrijheid:** slachtoffers hebben de vrijheid om al dan niet op het aanbod van Payoke in te gaan. We beschouwen hen als zelfstandige mensen die het vermogen tot zelfbepaling in zich dragen. Zelfbeschikkingsrecht brengt ook met zich mee dat we onze cliënten actief op hun verantwoordelijkheden blijven aanspreken. Onze organisatie realiseert zich echter wel dat de individuele vrijheid van onze cliënten wordt begrensd door de wettelijke bepalingen voor het bekomen van het statuut 'slachtoffer van mensenhandel' en door maatschappelijke regels, die nodig zijn om de samenwerking te reguleren.

**Betrouwbaarheid:** bij Payoke willen we betrouwbaar omgaan met onze cliënten. Slachtoffers van mensenhandel hebben vaak traumatische ervaringen in hun uitbuitingssituatie opgelopen en zijn vaak al het vertrouwen in mensen en hun omgeving verloren. Door zich betrouwbaar op te stellen, willen onze medewerkers dit vertrouwen herstellen.

**Discretie:** elke Payoke-medewerker is gehouden aan het beroepsgeheim. Ook uit respect wordt er zeer discreet omgegaan met cliënteninformatie. De cliënten

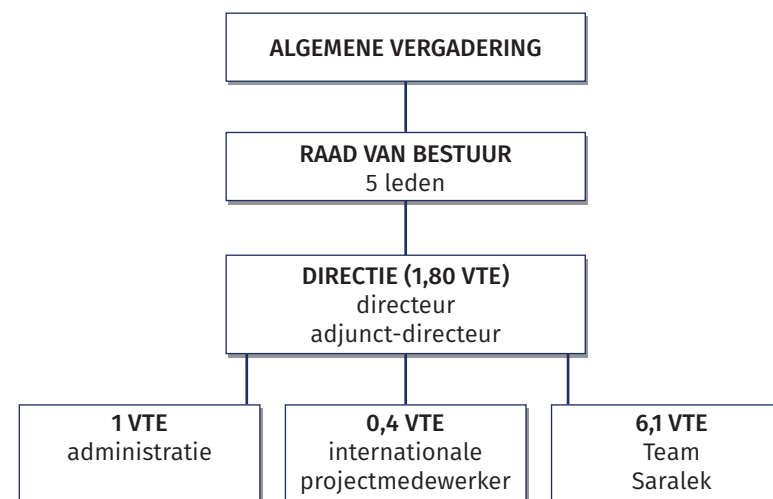
kunnen er op rekenen dat er zorgvuldig wordt omgesprongen met het door hen gegeven vertrouwen.

**Openheid:** Payoke wil op een open manier met haar cliënten communiceren over het hulpverleningsproces. Dit draagt bij tot de betrouwbaarheid van de hulpverlening. Slachtoffers weten waar ze aan toe zijn tijdens het hele verloop van de begeleiding. Elke begeleider geeft duidelijkheid omtrent de werkwijzen die onze organisatie hanteert. De cliënten worden helder geïnformeerd over al de te volgen procedures.

**Dialoog:** om een goed contact op te bouwen met de cliënten is het van belang dat er met hen gesprekken worden aangaan. Door de dialoog te voeren komen we te weten wat voor begeleiding onze cliënten nodig hebben. Bij Payoke zien we het contact met onze cliënten als een kwaliteitsvolle ontmoeting: de kracht van het luisteren is hier heel erg van belang. De dialoog staat ook steeds in relatie tot de individuele en professionele mogelijkheden en beperkingen van de begeleider.

**Dynamisch evenwicht:** in elke begeleiding is het van belang om het wederzijds engagement te expliciteren in een dynamisch evenwicht tussen 'houvast bieden' en 'ruimte geven', tussen 'afstand' en 'nabijheid', tussen 'duidelijkheid' en 'nuancering'.

## 3. Organigram



## 4. Personeel

In 2017 kende Payoke vzw een personeelscapaciteit van 10,42 VTE.

1 VTE wordt jaarlijks gedetacheerd vanuit het CAW Antwerpen.

De loonkost van de medewerkers van Payoke in 2017 werd gefinancierd vanuit de overheid: federaal (Nationale Loterij, FOD Werk, Arbeid en Sociaal Overleg en FOD Justitie) en regionaal (Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin).

## 5. Profielen

Met dit hoofdstuk wensen we u een volledig overzicht te geven van onze cliënten en hun profiel.

Slachtoffers blijven vaak meerdere jaren in begeleiding, daarom starten we met de profielen van het totaal aantal cliënten die door onze dienst begeleid werden in 2016. Hierna bekijken we de nieuw opgestarte begeleidingen om uiteindelijk te eindigen met het aantal aanmeldingen of hulpvragen die we mochten behandelen.

### Begeleidingen doorheen 2017

In 2017 werden er in totaal 162 personen begeleid. Dit cijfer omvat zowel de 58 nieuw opgestarte dossiers als de 104 die in 2016 nog steeds lopende waren. Tegenover 2016 (165 begeleidingen) is dat een minieme en verwaarloosbare daling. We tellen 32 verschillende nationaliteiten. De top drie wordt aangevoerd door Nigeria (49 slachtoffers), gevolgd door Marokko (21 slachtoffers), op de derde plaats Egypte (11 slachtoffers) en de vierde plaats Bulgarije (9 slachtoffers). Wat hierbij erg opvalt is de stijging in onze grootste groep slachtoffers (i.e. Nigeria) van 35 naar 49 slachtoffers in één jaar.

Nationaliteit	Economisch	Seksueel	Smokkel	Bedelarij	Totaal
Albanië		2			2
Algerije	2				2
Bangladesh	1				1
België	1	1			2
Bosnië		1			1
Bulgarije	8	1			9
China	5	1	1		7
Egypte	11				11
Filipijnen	2				2
Ghana	1		1		2
Groot-Brittannië		1			1
Hongarije	5	2			7
India	5				5
Irak			5		5
Iran	1				1
Kameroen		2	3		5
Kroatië	1				1
Marokko	21				21
Namibië	1				1
Nigeria	2	46	1		49
Pakistan	7				7

Nationaliteit	Economisch	Seksueel	Smokkel	Bedelarij	Totaal
Portugal	1				1
Roemenië	2			1	3
Servië	1				1
Sierra Leone		1			1
Slowakije	1				1
Spanje	1				1
Suriname		1			1
Syrië	1				1
Thailand		7			7
Tsjechië		1			1
Turkije	1		1		2
<b>Totaal</b>	<b>81</b>	<b>68</b>	<b>12</b>	<b>1</b>	<b>162</b>

#### Opgestarte begeleidingen doorheen 2017

Zoals daarnet vermeld, werden er 58 nieuwe dossiers opgestart in 2017. In vergelijking met vorig jaar zien we dat dit aantal gelijk blijft. Dit relatief hoge cijfer is te wijten aan een correcte en accurate doorverwijzing door onze partners. Samenwerking blijkt en blijft de sleutel tot een goede detectie van slachtoffers mensenhandel en mensensmokkel met verzwarende omstandigheden.

#### Opnames per doorverwijzer in 2017

Aanmeldende instantie	Aantal
Lokale politie	16
Sociale sector	12
Federale gerechtelijke politie	9
Slachtoffer zelf	6
Parquet	4
Sector asiel	4
Juridische sector	3
Gespecialiseerd onthaalcentrum	2
Inspectiedienst	1
Privépersoon	1
<b>Totaal</b>	<b>58</b>

#### Aard van uitbuiting per nationaliteit van opgestarte begeleidingen in 2017

	Economische uitbuiting		Seksuele uitbuiting		Smokkel met verzwarende omstandigheden		Totaal
	M	V	M	V	M	V	
Albanë				1			1
Bangladesh	1						1
België		1		1			2
Bosnië				1			1
China	2					1	3
Egypte	3						3
Hongarije	2	3		1			6
India	1						1
Irak					1		1
Kameroen					2	1	3
Marokko	5	1					6
Nigeria	1	1		20			22
Pakistan	3						3
Roemenië	1						1
Sierra Leone				1			1
Suriname				1			1
Thailand				1			1
Tsjechië				1			1
<b>Totaal</b>	<b>19</b>	<b>6</b>		<b>28</b>	<b>3</b>	<b>2</b>	<b>58</b>

#### Minderjarigen

Van de 58 personen waarvoor we de procedure mensenhandel hebben opgestart, waren er 3 minderjarig wanneer ze bij ons terechtkwamen.

#### Aanmeldingen 2017

In 2017 hebben we 263 meldingen behandeld. Aanmeldingen zijn hulpvragen die we mogen ontvangen via telefoon, e-mail, persoonlijk contact, enz. Uiteraard bevatten niet al deze hulpvragen (voldoende) elementen mensenhandel. Wanneer de mogelijkheid bestaat om een dossier mensenhandel op te starten zullen we hiervoor steeds de nodige stappen zetten. Wanneer de problematiek niet gerelateerd is aan mensenhandel, het slachtoffer te veel angst heeft om de stap naar justitie te zetten of het verhaal van het slachtoffer onvoldoende aantoonbare elementen mensenhandel bevat, proberen we zo accuraat mogelijk door te verwijzen naar sociale organisaties of instanties.



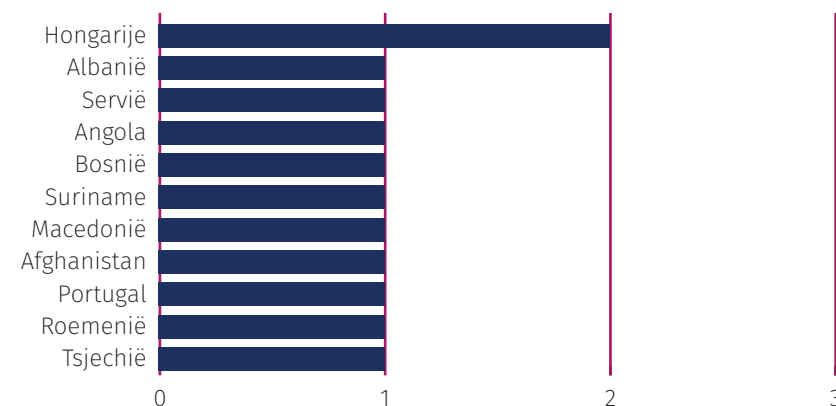
Hieronder vindt u een overzicht van waaruit welke verschillende instanties de meldingen kwamen.

Aanmeldende instantie	Aantal
Sociale sector	63
Privé-persoon	48
Slachtoffer zelf	39
Lokale politie	25
Federale gerechtelijke politie	23
Sector asiel	20
Juridische sector	12
Sector minderjarigen	12
Gespecialiseerd onthaalcentrum	10
Parket	5
Inspectiedienst	4
Medische sector	1
Diplomatieke sector	1

### Loverboys

In de periode 2017 en 2018 kregen we in totaal 91 meldingen die we konden kwalificeren als loverboy- of tienerpooierslachtoffers. Van deze 91 meldingen hadden ruim de helft – 50 – van de slachtoffers de Belgische nationaliteit. Hieronder vindt u een overzicht van de niet-Belgische meldingen.<sup>1</sup>

### Internationale meldingen slachtoffers loverboys



<sup>1</sup> Er is een deel van de meldingen waarvan we geen nationaliteit mochten ontvangen en dit aantal ontbreekt dus in onze statistieken.

## 6. Vorming en sensibilisering

### Introductie

Payoke staat niet alleen in voor de opvang en begeleiding van individuele slachtoffers, het is ook onze opdracht mee te werken aan de strijd tegen mensenhandel. Aan deze opdracht geven we onder meer vorm via vorming en sensibilisering. Vormingssessies en sensibiliseringscampagnes zijn belangrijk daar ze resulteren in een betere kennis van de problematiek mensenhandel en omdat ze bijdragen tot een betere detectie, identificatie en doorverwijzing van potentiële slachtoffers. Het stijgend aantal meldingen is een indicator om voorzichtig te kunnen stellen dat we slagen in dit opzet. Meer en meer mensen vinden de weg naar Payoke.

#### Vorming mensenhandel

In 2017 hebben we aan ongeveer 1613 personen vorming kunnen geven over mensenhandel, onze werking en het Belgisch multidisciplinair model in de aanpak tegen mensenhandel. De groepen waaraan we deze vormen mochten voorstellen zijn van diverse aard. Het gaat zowel om studenten rechten, criminologie en maatschappelijk werk van de Universiteit Antwerpen, KU Leuven, Vrije Universiteit Brussel en Thomas More Hogeschool als om medewerkers van politiediensten, Stadsdiensten, Fedasil en Rode Kruis Opvangcentra. Verder worden er tal van vormen gegeven aan sociaal assistenten van diverse sociale organisaties, mensen uit de medische sector of leden van diverse serviceclubs.

# 7. Juridisch administratief

---

## **1. Juridische begeleiding**

In 2016 waren er in het totaal 162 cliënten in begeleiding bij Payoke. Bij 1 juridisch dossier kunnen echter meerdere cliënten betrokken zijn of 1 cliënt kan meer dan 1 juridisch dossier lopende hebben.

In 2016 waren er 106 juridische dossiers lopende in 8 verschillende gerechtelijke arrondissementen. Deze dossiers zitten in verschillende stadia van het juridisch onderzoek gaande van een eerste verklaring tot uitvoering van de definitieve uitspraak.

In 18 dossiers waren meerdere slachtoffers betrokken. Gemiddeld waren dit 2 slachtoffers per dossier maar bij sommige dossiers waren tot wel 9 slachtoffers betrokken.

6 slachtoffers waren bij 2 juridische onderzoeken betrokken. Het gaat hier meestal dan om een aparte zaak mensensmokkel met verzwarende omstandigheden en een zaak mensenhandel seksuele of economische uitbuiting.

In 2017 werden er 16 uitspraken gedaan in zaken mensenhandel, door verschillende rechtbanken. Er waren 7 uitspraken in zaken van seksuele exploitatie, 6 in zaken van economische exploitatie en 3 in zaken van mensensmokkel met verzwarende omstandigheden.

1 zaak werd zowel in eerste aanleg als in beroep behandeld. Het beroep werd afgewezen. 6 zaken werden volledig afgerond waarvan in 2 zaken, de toegewezen schadevergoeding aan slachtoffers gerecupereerd kon worden. In 1 zaak wordt nog volop gekeken hoe deze gerecupereerd kan worden. In 1 zaak was er een vrijspraak en in de overige 2 zaken beslisten de slachtoffers geen schadevergoeding te vragen omwille van veiligheidsredenen.

8 zaken werden zonder gevolg geklasseerd omwille van verschillende redenen, gaande van dader onbekend, onvoldoende bewijzen, tot diplomatieke onschendbaarheid van de verdachte.

### **Enkele markante uitspraken**

*Vonnis Rechtbank van eerste aanleg te Brussel op 23 oktober 2017:*

Na bijna 10 jaar procederen werd er op 23 oktober eindelijk een uitspraak gedaan in de zogenaamde Conrad-zaak.

De zaak begon in 2008 toen een Marokkaanse vrouw kon ontsnappen uit het hotel en haar verhaal deed bij de politie. Ze werkte voor een prinses van de Verenigde Arabische Emiraten als kokkin. Ze vertelde hoe moeilijk het werk was. Het huisper-

soneel moest 7 dagen op 7, 24u op 24 klaar staan om in te gaan op de vragen van de familie. Ze werden ook op regelmatige tijden uitgescholden, ook al hadden ze niets fout gedaan. Na enkele verificaties bleek er inderdaad een deel van deze familie te verblijven in het Conrad-hotel. Het ging om de moeder, samen met haar 7 dochters en hun secretaris die alles voor hen regelde.

Er wordt een visitatiebevel uitgevaardigd en men gaat naar de 4e verdieping van het desbetreffend hotel. Er worden 17 vrouwen aangetroffen, tewerkgesteld als huispersoneel: kamermeisjes, naaisters, nanny's, koks,... Ze besluiten bijna allemaal verklaringen af te leggen tegen de familie. Deze worden allemaal aangemeld als slachtoffer mensenhandel bij de 3 centra. Uiteindelijk komen er 8 bij Payoke terecht.

Deze 8 vrouwen kwamen allemaal met gelijklopende verbijsterende verhalen, waarvan je zou denken dat die enkel in de film of in een ver verleden zouden hebben bestaan. Elke prinses had enkele personeelsleden meegebracht naar Brussel, dus ze hadden ook allemaal andere verhalen over het paleis waarin ze tewerkgesteld waren in de VAE. Deze zaak ging natuurlijk enkel over wat er gebeurd was in Brussel, maar was daarom niet minder shockerend.

#### **Bewakers**

Enkele voorbeelden: vrouwen die niet mochten slapen maar een hele nacht lang aan het voeteinde van het bed moesten zitten in geval dat een prinses bv. 'dringend' koffie nodig zou hebben (dit bleek een gewoonte te zijn al van in de VAE). Als ze dan eens een paar uur konden rusten, werden ze direct teruggeroepen om hen op hun wenken te bedienen. Ze mochten geen gsm hebben dus er was geen manier om contact te houden met hun familie. Als hun werkgeefsters hun goedgezind waren, mochten ze af en toe wel eens bellen... Als de prinsessen bezoek hadden, werden ze veelal belachelijk gemaakt voor de ogen van de gasten (die dit soms ook heel onaangenaam vonden). Ze mochten niet alleen buitengaan, er stonden bewakers aan de lift zodat ze zeker niet konden ontsnappen. Sommigen mochten af en toe wel buiten, in het gezelschap van een 'begeleider'. De secretaris had hun paspoorten bijgehouden.

De familie werd beschuldigd van mensenhandel; economische uitbuiting, onmenselijke en ontorende behandeling en verschillende tenlasteleggingen sociaal strafrecht en inbreuk op de belastingwet.

Gezien de ernst van de zaak (nadat ze bij Payoke waren werden ze nog regelmatig bedreigd en probeerden ze hen te overhalen terug te komen) en de - internationale - impact van een eventuele veroordeling besluit Payoke zich samen met 5 slachtoffers burgerlijke partij te stellen. Door de symbolische waarde van het dossier, de lange looptijd en de situaties van de slachtoffers werd door Payoke beslist de advocaatkosten (ook van de slachtoffers) op zich te nemen.

Na een procedureslag van 8 jaar kwam in mei 2017 de zaak eindelijk voor de correctionele rechtbank van Brussel.

De verdediging wierp onder andere op dat de prinsessen al genoeg gestraft waren gezien de zaak al uitgebreid in de pers was verschenen en dat daardoor ook de rechtbank niet meer onpartijdig zou kunnen beslissen. De vrouwen waren ook ingehuurd door een bedrijf, niet persoonlijk door de prinsessen, maar daar werd niet naar geluisterd want dan was er geen media-aandacht. De rechtbank is niet ingegaan op deze argumenten.

#### **Gebroken voet**

De rechtbank stelde dat mensenhandel bewezen was voor hun periode van tewerkstelling in België. Ze werden gerekruteerd, ondergebracht, overgebracht,... door de beklagde - dit werd niet tegengesproken. Ook weerhouden is het feit dat ze op een systematische manier, 7 dagen op 7, 24 u op 24 ter beschikking moesten staan, wat wel raar is als je in een 5 sterren hotel zit, met o.a. roomservice ... Ze mochten ook niet gaan of staan waar ze wilden. De verdediging wierp op dat het ging om begeleiders, niet bewakers, maar de rechtbank ging daar niet op in. Een van de slachtoffers moest ook doorwerken met een gebroken voet, wat een directe weerslag had op haar gezondheid.

Er was ook een duidelijk verschil in behandeling van Europees en niet-Europees huispersoneel. Op een bepaald moment werd dit voor het Europees huispersoneel zelfs zo erg, dat ze ontslag genomen hebben. Zij hebben ook een waarheidsgetrouwe verklaring afgelegd van wat ze gezien hebben tijdens hun tewerkstelling. De rechtbank besloot dat de prinsessen het gezag misbruikt hebben dat hun geprievilegieerd statuut met zich meebrengt (meer bepaald dat ze deel uitmaken van de koninklijke familie van de VAE) om omstandigheden op te leggen die tegen de menselijke waardigheid zijn.

De diensters waren geen onderdanen van de VAE en hebben hun land en hun familie verlaten met de hoop op betere leefomstandigheden dan in hun land van herkomst.

De rechtbank besloot dat het personeel op een ontorende manier werd behandeld. Dit op basis van de vernederingen die ze moesten ondergaan als ze bv. bezoek hadden. Zo werd 1 van de personeelsleden systematisch aangesproken met 'hond'. Gezien de prinsessen niet de persoonlijke werkgevers waren, maar een bedrijf dat opgericht werd om o.a. het huispersoneel in dienst te nemen, werden ze niet veroordeeld voor de verschillende tenlasteleggingen sociaal strafrecht en inbreuk op de belastingwet.

#### **Gevangenisstraf**

De prinsessen werden veroordeeld tot een gevangenisstraf van 30 maanden en een geldboete van € 165.000, met een uitstel van 5 jaar op de gevangenisstraf en de helft van de geldboete.

Het feit dat de prinsessen niet gezien werden als hun werkgevers had grote gevolgen voor de schadevergoeding van de slachtoffers, de rechtbank besloot dat ze enkel een morele schadevergoeding konden krijgen, geen materiële voor achterstallig loon. Er werd hen een schadevergoeding van € 50 per gewerkte dag toegekend.

Payoke kreeg de gebruikelijke € 1 symbolische schadevergoeding. Er werd uiteindelijk geen hoger beroep aangetekend en de slachtoffers hebben allen hun schadevergoeding gekregen. Deze uitspraak heeft op internationaal vlak heel veel aandacht gekregen, het zou kunnen dienen als een precedent voor de situatie van huispersoneel dat in mensonwaardige omstandigheden overal ter wereld tewerkgesteld wordt.

### **Seksuele exploitatie Nigeriaanse slachtoffers**

*Vonnis rechtbank eerste aanleg Brussel op 28 maart 2017*

Deze zaak gaat over een zaak seksuele exploitatie van een groot aantal Nigeriaanse slachtoffers. Het gaat om een groot internationaal netwerk met linken in Nigeria, Italië en Frankrijk.

Een Nigeriaanse familie ronselde meisjes in Nigeria en bracht hen via Libië en de Middellandse zee, over Italië, Frankrijk, uiteindelijk naar België om tewerk te stellen in de prostitutie.

Wat opvalt in dit dossier is de zeer jonge leeftijd van de slachtoffers. Het jongste geïdentificeerde slachtoffer was ten tijde van de feiten 13 jaar. Het gaat ook om een grote groep van slachtoffers, 18 in totaal. Er stond echter ten tijde van het onderzoek een groep meisjes klaar in Libië om de Middellandse zee over te steken, maar men heeft hen nooit kunnen traceren.

Een vrouw in Nigeria benaderde via verschillende tussenpersonen, soms familieleden, zeer jonge meisjes en beloofde een beter leven in Europa. Ze bracht hen naar de voodoo shrine en liet hen een eed zweren dat ze het geld zouden afbetalen voor hun overtocht (rond de € 35.000). Ze zouden niet naar de politie mogen gaan, moesten beloven de vriend van hun madam niet af te pakken, deze van kledij en kerstcadeaus te voorzien, enz. ... Via een tussenpersoon werden de meisjes in groepen overgebracht naar Libië in afwachting van hun overtocht. In Libië werden ze ondergebracht in een soort van compounds en al mishandeld. Na enige tijd en betaling van de vrouw in Nigeria werden ze via een tussenpersoon op een boot gezet voor de tocht naar Italië. Deze tocht was niet zonder gevaar. Sommigen raakten gewond op de boot, vielen overboord, of de boot werd aan het zinken gebracht door de smokkelaars waarna ze dienden te worden gered.

Eens in Italië werden de meisjes uit de verschillende asielen centra 'geplukt' door de 3 zonen van de Nigeriaanse vrouw. Ze werden door de zonen 'uitgetest' (verkracht) om te zien of ze het werk wel zouden aankunnen en moesten soms al klanten doen. Na een tijdje werden ze dan via een black taxi (onofficiële taxi) overgebracht naar Frankrijk - waar ze asiel moesten aanvragen - en van daaruit naar België, ofwel werden ze van valse documenten voorzien (die ze ook moesten betalen) en overgebracht naar België via het vliegtuig.

In België stond de dochter van de Nigeriaanse vrouw, haar vriend en een andere zoon hen op te wachten en ze brachten hen onder bij hun thuis of bij vrienden van hen en introduceerden hen in de prostitutie.

De opbrengsten uit de prostitutie werden naar Nigeria gestuurd - via Black Western Union via een Afrikaanse winkel - naar de Nigeriaanse vrouw, die in Benin-City al verschillende huizen bouwde met de opbrengst van deze prostitutiegelden.

8 slachtoffers werden in dit dossier geïdentificeerd en opgevangen in verschillende gespecialiseerde centra. Hun verklaringen waren allemaal zeer gelijklopend en werden ondersteund door verschillende objectieve bewijzen (o.a. huiszoekingen, telefoongesprekken,...).

Sommige van deze gesprekken waren zeer shockerend. Je kon horen hoe een meisje besteld werd, overgebracht werd, sommigen vertellen over hoe ze bijna verdronken in de Middellandse Zee,...

Een constante is dat er heel veel gesprekken gaan over het feit dat de meisjes niet veel opbrengen, niet gehoorzamen en dat ze daar een oplossing voor moeten vinden. Zo contacteert de dochter regelmatig haar moeder om zich hierover te beklagen. De moeder schiet dan in actie en maakt gebruik van voodoo rituelen om de families van de meisjes te intimideren en te bedreigen. De vriend van de dochter slaat en stampet de meisjes regelmatig wanneer ze thuiskwamen met onvoldoende geld.

Alle beklagden in dit dossier ontkenden en probeerden alles af te schuiven naar de dochter van de Nigeriaanse vrouw. De dochter wordt effectief wel beschouwd als leidinggevende figuur, maar alle andere beklagden hebben zeker hun rol gespeeld. Buiten de gewelddadigheid tilde de rechtbank ook zwaar aan het feit dat verschillende meisjes minderjarig waren.

Betrokkene werden dan ook veroordeeld voor mensenhandel met verzwarende omstandigheden en kregen een straf naar gelang de rol die ze hadden in het netwerk. De dochter van de Nigeriaanse vrouw die werd gezien als leider kreeg een gevangenisstraf van 6 jaar en een geldboete van € 18.000 (€ 1000 x 18 slachtoffers), haar vriend kreeg een gevangenisstraf van 5 jaar en een geldboete van € 18.000 (€ 1000 x 18 slachtoffers). Haar broer werd ook veroordeeld tot een gevangenisstraf van 5 jaar en een geldboete van € 18.000 (€ 1000 x 18 slachtoffers). De mensen van de Afrikaanse winkel kregen respectievelijk 45 en 40 maanden en een geldboete van € 12.000 (€ 2000 x 6 slachtoffers). De verbeurdverklaring van de prostitutiegelden kon jammer genoeg niet uitgesproken worden omdat er te veel onbepaalde sommen geld waren. De mensen van de Afrikaanse winkel moeten wel elk € 13.750 betalen. De slachtoffers beslisten zich geen burgerlijke partij te stellen in deze zaak, vooral uit schrik. De Nigeriaanse vrouw valt nog steeds regelmatig hun families lastig, op zoek naar geld...

De vriend van de dochter tekende hoger beroep aan, maar dit werd afgewezen.

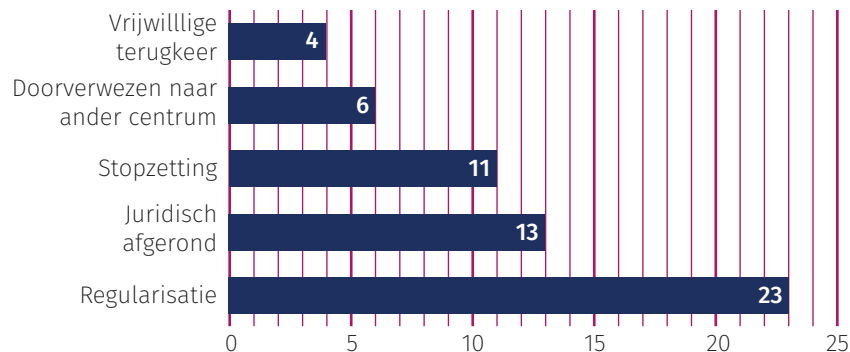
### **2. Administratieve begeleiding**

De administratieve begeleiding is niet louter beperkt tot het aanvragen van verblijfsdocumenten. Het omvat o.a. het lezen van arbeidscontracten, briefwisseling, belastingaangiften en huurcontracten, maar ook het aanvragen van een equivalent

leefloon bij het OCMW en arbeidskaarten. In dit onderdeel beperken we ons echter tot de verblijfsdocumenten.

In toepassing van de procedure voor slachtoffers van mensenhandel kunnen we verblijfsdocumenten aanvragen bij de cel mensenhandel van de Dienst Vreemdelingenzaken. Ze zorgen er nog steeds voor dat onze cliënten tijdig in het bezit worden gesteld van hun instructies voor het afhalen van hun verblijfsdocument bij de gemeente waar zij zijn ingeschreven.

#### In 2017 werden 57 begeleidingen volledig afgerond:



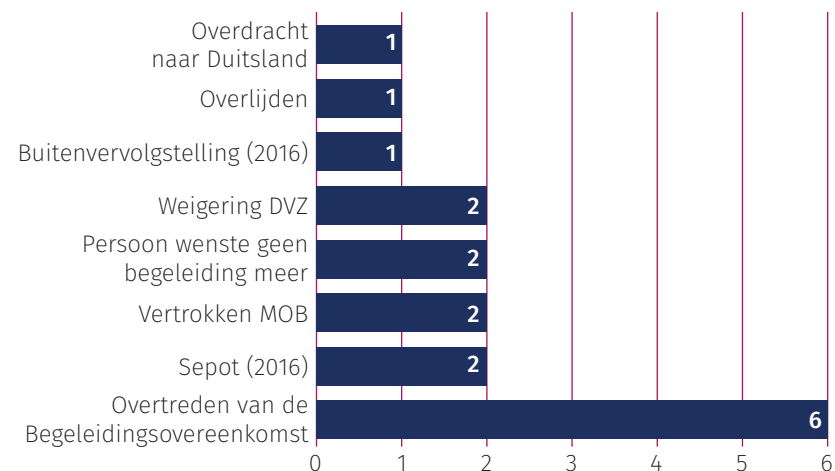
4 personen besloten vrijwillig terug te keren naar hun thuisland met tussenkomst van IOM (Internationale Organisatie voor Migratie).

6 personen werd doorverwezen naar een ander gespecialiseerd centrum omwille van psychosociale redenen. Als cliënten zich niet houden aan de begeleidingsregels krijgen ze nog een tweede kans in één van de andere centra. Zij nemen dan de volledige begeleiding over.

13 begeleidingen werden juridisch afgerond. Deze cliënten hadden voordien hun regularisatie al bekomen op basis van een uitspraak van de correctionele rechtbank, maar juridisch werd de zaak nog verder gezet.

23 cliënten bekwamen in 2017 de regularisatie van hun verblijf. 13 cliënten in het kader van de procedure mensenhandel, 9 cliënten in het kader van de STOP-procedure en 1 persoon wegens lange procedure (de juridische zaak was al 5 jaar in onderzoek en was nog steeds lopende).

#### Van 11 personen werd de begeleiding actief stopgezet omwille van verschillende redenen:



1 persoon werd doorverwezen naar een gespecialiseerd centrum in Duitsland, omdat haar zaak mensenhandel werd overgeheveld naar Duitsland, gezien alle feiten in Duitsland hadden plaatsgevonden.

1 persoon overleed ten gevolge van een CO-intoxicatie in haar badkamer. Dit was een zeer ingrijpende gebeurtenis, zowel voor de medewerkers, familieleden als andere slachtoffers die haar vrienden waren geworden. In samenspraak met haar familie heeft er een orgaandonatie kunnen plaatsvinden en heeft Chonthicha 4 personen verder kunnen helpen. Dankzij een aantal andere slachtoffers kon haar lichaam overgebracht worden naar haar thuisland, waar haar familie afscheid van haar kon nemen. Zij wordt door iedereen hard gemist!

Van 1 cliënt werd de zaak in 2016 reeds buitenvervolgging gesteld, 2 cliënten hadden in 2016 reeds het nieuws gekregen dat hun zaak geseponeerd was. Voor 2 cliënten werd de procedure stopgezet door Dienst Vreemdelingenzaken wegens inbreuk van de openbare orde. 2 cliënten besloten zelf om hun procedure stop te zetten en niet langer mee te werken met de politiediensten. 2 cliënten vertrokken met een voor ons onbekende bestemming en van 6 cliënten werd de begeleiding stopgezet omwille van het overtreden van de begeleidingsovereenkomst.

## 8. Residentiële begeleiding

---

Asmodee is het residentiële opvanghuis voor slachtoffers van mensenhandel. Wanneer cliënten uit Payoke geen huisvesting hebben, kunnen deze worden doorverwezen naar Asmodee. In 2017 werden 43 slachtoffers van mensenhandel begeleid in Asmodee. Het ging om 34 vrouwen, 5 mannen en 4 kinderen.

Asmodee bestaat uit twee leefgroepen; bestaande uit een kleine leefgroep met een opvangcapaciteit van 4 personen en een grote voor 9 personen. Beide leefgroepen worden ingevuld door mannen of vrouwen, naargelang de noden en de beschikbare plaatsen. Mannelijke en vrouwelijke cliënten worden strikt gescheiden opgevangen. Indien nodig of wenselijk is er de mogelijkheid om een klein gezin op te vangen. Door de soepele samenwerking en gedachtegang tussen Payoke en Asmodee leidt tot een optimaal gebruik van de beschikbare bedden.

### **De cliënten die in Asmodee verblijven hebben een aantal specifieke hulpvragen, namelijk:**

- Veiligheid; wanneer cliënten in Asmodee verblijven, verblijven ze op een geheim adres zodat hun veiligheid wordt gewaarborgd. Zij worden stap bij stap begeleid
- Integratie in de maatschappij: vertrouwd worden met de normen en waarden die in onze maatschappij gangbaar zijn. Asmodee biedt ondersteuning in hun nieuwe zoektocht binnen de nieuwe Antwerpse context en alle vragen die dit met zich meebrengt.
- Rust en steun; bij het verwerken van traumatische ervaringen.
- SOVA-training: begeleiding op maat met aandacht voor de ontwikkeling van sociale vaardigheden.
- Zelfstandigheid bevorderen.
- Kwaliteiten (terug) in kaart brengen en hierop verder bouwen.
- Activering; na een initiële korte rustperiode bij binnenkomst kiezen we ervoor om actief samen stappen naar buiten te zetten om zo hun blik op onze maatschappij en hun mogelijkheden hierin te verruimen.

Om zo goed mogelijk te beantwoorden aan deze hulpvragen wordt er veel aandacht besteed aan de individuele begeleiding van de cliënten en aan hun integratie in onze maatschappij. Dit gebeurt concreet door wekelijks een aanbod in Asmodee aan te bieden van Nederlandse lessen en andere activiteiten. Deze worden aangepast op maat van de cliënten uit die in het opvanghuis. Ook voor cliënten die verblijven in de Passant werd er in 2017 het bestaande aanbod van activiteiten en Nederlandse lessen opengesteld. Op voorwaarde dat ze ook begeleid werden door Payoke.

### **De verplichte activiteiten zijn:**

- Nederlandse les; bevordert snellere integratie en verhoogt de kansen op alle vlakken.

- Activiteit; activeert onze cliënten en maakt thema's en kwaliteiten sneller zichtbaar en bespreekbaar.
- Groeps gesprek; biedt een forum voor feedback in groep op de werking, op elkaar ... en faciliteert het samenleven en brengt pijnpunten en kwaliteiten duidelijk in beeld.
- Tijdens schoolvakanties plannen we meestal 1 daguitstap per maand (bv. Bobbejaanland, daguitstap naar de zee, Technopolis ...).

Daarnaast putten we uit een rijk netwerk om onze cliënten op geregelde tijdstippen niet-verplichte culturele activiteiten aan te bieden. We denken hierbij aan Zomer van Antwerpen, Sfinks Mundial, concerten in OLT Rivierenhof,....

### **Fotoproject**

Een jaarlijkse terugkerende activiteit is het fotoproject. Hiervoor trekken begeleiders samen met de bewoners van Asmodee de stad in. Gewapend met een camera krijgen ze de opdracht om foto's te nemen van de zaken die voor hen mooi, speciaal, spannend, de moeite, bevreemdend, verbazingwekkend,... zijn. Tijdens de eerste maand van hun verblijf gaan begeleiders met de cliënten op stap alsof de cliënten toeristen zijn die voor het eerst in de stad komen. Ze trekken dan naar alombekende plaatsen in Antwerpen zoals bvb. de omgeving rond Centraal Station, de Groenplaats, ...

De tweede maand gaan de begeleiders samen met cliënten naar omgevingen die niet zo bekend zijn om hen te tonen dat dit ook Antwerpen is. Cliënten moeten iets meer uit hun comfortzone treden. Zo trekken ze naar Linkeroever, Berchem, ... Als laatste moeten de cliënten de begeleiders meenemen naar een plaats die un aanspreekt. De rollen worden dan omgedraaid en de begeleiders zijn dan de toeristen die worden rondgeleid. Dit project is heel individueel en activerend. Na elke uitstap kiest de cliënt zijn 3 favoriete foto's uit. In mei 2017 werden deze foto's tentoongesteld in de Monty. Cliënten worden dan persoonlijk uitgenodigd om een bezoekje te brengen. Nadien is de tentoonstelling geopend voor publiek.

Naast heel mooie foto's is er heel wat secundaire winst te rapen op dit vlak. Taal wordt op deze manier veel minder een issue dan in het dagelijks leven, cliënten worden eventjes verheven tot artiesten (professionals) en groeien hierdoor. Ook maakt het een heleboel lastige thema's plotseling zoveel makkelijker bespreekbaar. Samen op weg in combinatie met cultuur: de gedroomde combinatie.

Tijdens de Nederlandse lessen wordt er gewerkt aan de integratie en de zelfstandigheid van de cliënten. Omdat de cliënten van Payoke ook Nederlandse les via andere organisaties kunnen volgen, bijvoorbeeld bij Elcker-Ik en Open School, is het de bedoeling dat ze tijdens de lessen in Asmodee een basispakket aangeboden krijgen dat vertrekt vanuit hun eigen noden en hun eigen dagelijkse ervaringen. Het doel van deze wekelijkse lessen is dat iedere cliënt na drie maanden een basisgesprek over de aangeboden thema's (getallen, klokkijken, lichaam, wegwijzers,...) in het Nederlands kan voeren. De cliënten krijgen voldoende ruimte om de keuze van de thema's te beïnvloeden en om hun voorkeuren aan te geven. Het aangeboden

pakket is zoveel mogelijk samengesteld op maat van de cliënten die op dat moment in het opvanghuis verblijven.

Dit is een erg moeilijke opgave, daar de niveaus van de cliënten niet enkel door hun eigen scholing wordt bepaald (van analfabeet tot universitair), maar ook door hun *state of mind* op het moment dat ze hier worden opgevangen. Niet iedereen is in staat op alle momenten evenveel kennis op een goede manier te verwerken. De Nederlandse les is een verplicht groepsaanbod dat individueel verder nog wordt opgevolgd.

De Nederlandse taal leeft bij de cliënten. De begeleiders trachten zo veel mogelijk in te spelen op hun verschillende niveaus. Als de cliënten een gesprek in het Nederlands kunnen voeren, kunnen zij meer greep krijgen op hun situatie, worden zij zich bewust van hun eigen capaciteiten, ontwikkelen zij hun krachten en werken ze aan hun integratieproces.

Vanaf 2017 werkt Asmodee met een intensieve toekomstoriënteringsproject voor al de cliënten. Het wordt ingepland in het begeleidingstraject, het is op maat van de cliënten geschreven en is makkelijk bruikbaar voor zowel de individuele begeleider van Payoke als de begeleiding in Asmodee.

## 9. Het internationale werk

---

### **Conferenties/projecten**

*Maart 2017 – Spanje*

Op uitnodiging van Caritas International nam Payoke als expert deel aan een conferentie in Madrid, Spanje. Dit was in het kader van de ontwikkeling van het project *Strengthening multidisciplinary cooperation to ensure an effective referral, assistance, rights protection for victims of human trafficking*. Payoke werd in navolging daarvan co-auteur van *The handbook for legal, social, health professionals involved in the protection of the rights and the assistance of victims of human trafficking*, gefinancierd door the Justice Programme of the European Union. <http://ec.justice-project.prorefugiu.org/wp-content/uploads/2017/11/Handbook-Final-Version-EN.pdf>

*April 2017 – Spanje*

Payoke is support partner van het PHIT project (Psychological Health Impact of Trafficking in Human Beings), samen met de Universiteit van Barcelona en de Universiteit van Tilburg. In april 2017 namen we in Barcelona deel aan de PHIT *kick off*-conferentie waar Payoke een keynote speaker was. De resultaten van dit project moeten ons een betere inzicht geven in de trauma's die slachtoffers oplopen en hoe daar mee om te gaan.

*April 2017 – China*

Op 26 en 27 april nam Payoke deel aan een workshop in Nanning, China op uitnodiging van IOM. Dit was in het kader van *The EU – China Dialogue on Migration and Mobility Support Project*. De workshop behandelde de internationale standaards voor het identificeren en bijstaan van slachtoffers van mensenhandel. Het evenement werd bijgewoond door sociale diensten en politiediensten van over heel China. Payoke was daar keynote speaker.

*November 2017 - De Filipijnen*

In Manilla, de Filipijnen gaf Payoke gedurende 3 dagen een workshop samen met de UK Anti-Slavery Commissioner. Dit was een workshop gericht naar politie en sociale diensten van de Filipijnen met als onderwerp het oprichten en runnen van een shelter voor slachtoffers van mensenhandel en hoe een operationeel multidisciplinair verwijzingsstelsel op te zetten in samenwerking met politie, justitie en sociale diensten.





**Payoke vzw**

Leguit 4

2000 Antwerpen

Tel: +32 (0)3 201 16 90

Fax: +32 (0)3 233 23 24

Email: [admin@payoke.be](mailto:admin@payoke.be)

